

I

(Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις)

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Ψήφισμα του Συμβουλίου σχετικά με ένα ανανεωμένο ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την εκπαίδευση των ενηλίκων

(2011/C 372/01)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ ΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ:

Η στρατηγική «Ευρώπη 2020» για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη χαρακτηρίζει τη διά βίου μάθηση και ανάπτυξη δεξιοτήτων ως ιδιαίτερα σημαντικά στοιχεία για την αντιμετώπιση της τρέχουσας οικονομικής κρίσης, της γήρανσης του πληθυσμού και της ευρύτερης οικονομικής και κοινωνικής στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η κρίση καταδεικνύει τον μείζονα ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει η εκπαίδευση των ενηλίκων ⁽¹⁾ στην εκπλήρωση των στόχων της στρατηγικής *Ευρώπη 2020*, δεδομένου ότι παρέχει τη δυνατότητα –ιδίως στους εργαζομένους με λίγα προσόντα ή μεγαλύτερης ηλικίας– να βελτιώσουν την ικανότητα προσαρμογής τους στις αλλαγές που επέρχονται στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία. Η μάθηση των ενηλίκων αποτελεί μέσο για την αναβάθμιση ή τον αναπροσανατολισμό των δεξιοτήτων όσων πλήττονται από την ανεργία και την αναδιάρθρωση ή βρίσκονται σε μεταβατική περίοδο στη σταδιοδρομία τους. Επίσης συμβάλλει σε σημαντικό βαθμό στην κοινωνική ένταξη, την ενεργό συμμετοχή στα κοινά και την προσωπική ανάπτυξη.

ΚΑΙ ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ:

1. το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 16ης Ιανουαρίου 2008 με τίτλο «Εκπαίδευση ενηλίκων: Ποτέ δεν είναι αργά για μάθηση», όπου τα κράτη μέλη παρακινούνται να προωθούν την απόκτηση γνώσεων και να αναπτύξουν μια νοοτροπία διά βίου μάθησης, κυρίως με την υλοποίηση πολιτικών ισότητας των φύλων, σχεδιασμένων έτσι ώστε η εκπαίδευση των ενηλίκων να καθίσταται πιο ελκυστική, προσιτή και αποτελεσματική.
2. Τα συμπεράσματα του Συμβουλίου του Μαΐου 2008 ⁽²⁾ για την εκπαίδευση των ενηλίκων, όπου ορίζεται για πρώτη φορά σειρά κοινών προτεραιοτήτων στον οικείο τομέα, δρομολογείται ενισχυμένη ευρωπαϊκή συνεργασία μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερομένων φορέων και προτείνεται σειρά ειδικών μέτρων για την περίοδο 2008-2010 (στο εξής αποκαλούμενα «σχέδιο δράσης»)

⁽¹⁾ Για τους σκοπούς του ανά χείρας κειμένου, ο όρος «εκπαίδευση» ή «μάθηση» των ενηλίκων καλύπτει ολόκληρο το φάσμα των δραστηριοτήτων στα πλαίσια επίσημης, ανεπίσημης και άτυπης μάθησης –γενικής ή επαγγελματικής– τις οποίες ακολουθούν οι ενήλικοι μετά την αρχική εκπαίδευση και κατάρτισή τους.

⁽²⁾ EE C 140 της 6.6.2008, σ. 10.

με σκοπό την αύξηση της συμμετοχής των ενηλίκων στη μάθηση και τη βελτίωση της ποιότητάς της.

3. Το ψήφισμα του Συμβουλίου και των εκπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνερχόμενων στα πλαίσια του Συμβουλίου, της 21ης Νοεμβρίου 2008, σχετικά με την καλύτερη ένταξη του διά βίου προσανατολισμού στις στρατηγικές της διά βίου μάθησης· στο ψήφισμα αυτό τονίζεται η σπουδαιότητα του προσανατολισμού ως διαρκούς διαδικασίας που επιτρέπει στους πολίτες, σε κάθε ηλικία και καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους – να προσδιορίζουν τις ικανότητες, τις δεξιότητες και τα ενδιαφέροντά τους, να λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με την εκπαίδευση, την κατάρτιση και την απασχόλησή τους και να διαχειρίζονται την προσωπική τους πορεία στους τομείς της μάθησης και της εργασίας αλλά και σε άλλα πλαίσια.
4. Τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 12ης Μαΐου 2009 ⁽³⁾, όπου θεσπίζεται στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης («ΕΚ 2020») το οποίο συνάδει πλήρως με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» και του οποίου οι τέσσερις στόχοι – διά βίου μάθηση και κινητικότητα, ποιότητα και αποτελεσματικότητα, ισότητα, κοινωνική συνοχή και ενεργός συμμετοχή στα κοινά, δημιουργικότητα και καινοτομία – αφορούν επίσης τον τομέα της μάθησης των ενηλίκων.
5. Την κοινή έκθεση προόδου του Συμβουλίου και της Επιτροπής του 2010 σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος εργασίας «Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010» ⁽⁴⁾ όπου τονίζεται ότι είναι επίσης σημαντικό η εκπαίδευση των ενηλίκων να καλύπτει το πλήρες φάσμα των βασικών ικανοτήτων, και σημειώνεται ότι αποτελεί μεγάλη πρόκληση η εξασφάλιση καινοτόμων μεθοδολογιών για όλους τους διδασκόμενους, περιλαμβανομένων εκείνων που σχετίζονται με την εκπαίδευση των ενηλίκων.
6. Τις εμβληματικές πρωτοβουλίες της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»:
  - Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας, με την οποία τα κράτη μέλη καλούνται να μεριμνούν ώστε οι άνθρωποι να αποκτούν τις δεξιότητες που απαιτούνται για την περαιτέρω μάθηση και την είσοδο στην αγορά εργασίας μέσω της γενικής, της επαγγελματικής και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και μέσω της εκπαίδευσης των ενηλίκων,

⁽³⁾ EE C 119 της 28.5.2009, σ. 2.

⁽⁴⁾ EE C 117 της 6.5.2010, σ. 1.

- Ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας, η οποία προτείνει την ανάπτυξη της καινοτόμου εκπαίδευσης σε κοινότητες που αντιμετωπίζουν συνθήκες ένδειας, με σκοπό να καταστούν όσοι δοκιμάζονται από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό ικανοί να ζουν μια αξιοπρεπή ζωή και να συμμετέχουν ενεργά στην κοινωνία,
  - Ένωση καινοτομίας, μέσω της οποίας προάγεται η αριστεία στην εκπαίδευση και την ανάπτυξη δεξιοτήτων με σκοπό την εξασφάλιση μελλοντικής ανάπτυξης βασισμένης σε καινοτόμα προϊόντα, υπηρεσίες και επιχειρηματικά πρότυπα σε μια Ευρώπη που βρίσκεται αντιμέτωπη με τη γήρανση του πληθυσμού και με ισχυρές ανταγωνιστικές πιέσεις.
7. Τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 11ης Μαΐου 2010 σχετικά με την κοινωνική διάσταση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης ⁽¹⁾, όπου σημειώνεται ότι η επέκταση της πρόσβασης στην εκπαίδευση των ενηλίκων μπορεί να δημιουργήσει νέες δυνατότητες ενεργού ένταξης και ενισχυμένης κοινωνικής συμμετοχής.
8. Την απόφαση του Συμβουλίου της 21ης Οκτωβρίου 2010 σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών ⁽²⁾, όπου επιζητείται η προαγωγή αποτελεσματικών κινήτρων για τη διά βίου μάθηση, για όλους, είτε έχουν επαγγελματική απασχόληση είτε όχι, «εξασφαλίζοντας σε κάθε ενήλικο τη δυνατότητα επαγγελματικού επαναπροσανατολισμού ή αναβάθμισης των προσόντων του».
9. Τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 18-19 Νοεμβρίου 2010 σχετικά με την ενισχυμένη ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (EEK) ⁽³⁾, όπου ενθαρρύνεται ενεργά η μεγαλύτερη ατομική συμμετοχή στη συνεχή EEK, η αύξηση των επενδύσεων στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, η παροχή κατάρτισης εντός της επιχείρησης και η μάθηση με βάση την εργασία, καθώς και η στενότερη συνεργασία μεταξύ ιδρυμάτων κατάρτισης και εργοδοτών, με κυριότερο σκοπό την κατάρτιση των εργαζομένων με λίγες δεξιότητες.

ΕΚΦΡΑΖΕΙ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΟΤΙ:

Έχουν δρομολογηθεί οι εργασίες σε όλους τους τομείς προτεραιότητας του σχεδίου δράσης 2008-2010, μολονότι παρατηρούνται διαφορετικοί ρυθμοί προόδου σε κάθε χώρα:

- Βελτιώνεται διαρκώς η σύνδεση μεταξύ των μεταρρυθμίσεων της εκπαίδευσης ενηλίκων με τις γενικές εξελίξεις στην εκπαίδευση και κατάρτιση, ιδίως η ανάπτυξη των εθνικών πλαισίων επαγγελματικών προσόντων και των στρατηγικών της διά βίου μάθησης.
- Η εξασφάλιση της ποιότητας έχει αναχθεί σε σημαντικό ζήτημα της μάθησης ενηλίκων, και προχωρεί ταχέως η αναβάθμιση προσόντων και η κατάρτιση του προσωπικού των οικείων υπηρεσιών, η πιστοποίηση ιδρυμάτων που παρέχουν εκπαίδευση ενηλίκων και η βελτίωση των υπηρεσιών επαγγελματικού προσανατολισμού στους ενηλίκους.
- Οι δραστηριότητες προβολής και οι ευκαιρίες μάθησης απευθύνονται ολοένα περισσότερο προς τα άτομα με το χαμηλότερο επίπεδο προσόντων, παρέχοντάς τους καλύτερες προοπτικές ένταξης στην εργασία και την κοινωνία.

— Η ανεπίσημη και η άτυπη μάθηση, που αντιπροσωπεύουν μεγάλο μέρος της μάθησης των ενηλίκων, αναγνωρίζεται και πιστοποιείται ολοένα περισσότερο, αλλά η αξιοποίηση των δυνατοτήτων πιστοποίησης παραμένει ακόμη χαμηλή.

— Έχει δρομολογηθεί η βελτίωση της παρακολούθησης του τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων.

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΕΙ ΠΑΝΤΩΣ ΟΤΙ:

Για την αντιμετώπιση των βραχυπρόθεσμων όσο και μακροπρόθεσμων επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης, είναι ανάγκη οι ενήλικοι να ενισχύουν τακτικά τις προσωπικές και επαγγελματικές τους δεξιότητες και ικανότητες. Δεδομένης της τρέχουσας αστάθειας της αγοράς εργασίας και της ανάγκης να μειωθεί ο κίνδυνος του κοινωνικού αποκλεισμού, τα ανωτέρω ισχύουν ιδίως για όσους διαθέτουν ανεπαρκείς δεξιότητες και προσόντα. Οστόσο, όλοι οι ενήλικοι –συμπεριλαμβανομένων όσων διαθέτουν υψηλού επιπέδου προσόντα– μπορούν να επωφεληθούν σε σημαντικό βαθμό από τη διά βίου μάθηση.

Διαμορφώνεται πάντως αυξανόμενη συναίνεση ως προς το ότι η εκπαίδευση των ενηλίκων αποτελεί επί του παρόντος τον αδύναμο κρίκο στην ανάπτυξη των εθνικών συστημάτων διά βίου μάθησης. Η συμμετοχή στην εκπαίδευση των ενηλίκων συνεχίζει να μειώνεται, από 9,8 % στην κατηγορία του πληθυσμού ηλικίας 25-64 ετών το 2005 σε 9,1 % το 2010, οπότε ο στόχος του «ΕΚ 2020» για άνοδο σε 15 % μέχρι το 2020 καθίσταται ακόμη μεγαλύτερη πρόκληση. Πρέπει, συνεπώς, να αποδοθεί ιδιαίτερη προσοχή σε προσκόμματα όπως η έλλειψη κινήτρων και η έλλειψη ευκολιών φροντίδας, ώστε να βοηθούνται γυναίκες και άνδρες να συνδυάζουν τις επαγγελματικές και οικογενειακές ευθύνες τους με τη μάθηση.

Όπως και σε άλλους τομείς, η μάθηση ενηλίκων πρέπει, αφενός, να ακολουθήσει τη στροφή προς πολιτικές που βασίζονται στα αποτελέσματα της μάθησης και επικεντρώνονται στην αυτονομία του διδασκόμενου, ανεξάρτητα από το μαθησιακό περιβάλλον –εργασία, σπίτι, τοπική κοινότητα, εθελοντισμός ή ιδρύματα εκπαίδευσης και κατάρτισης– και, αφετέρου, να αναπτύξει το απαιτούμενο πρότυπο πολύπλευρης διακυβέρνησης.

Προκειμένου να οικοδομηθεί ένας τομέας μάθησης ενηλίκων ικανός να χρησιμεύει ως στήριγμα της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», υπολείπεται ακόμη σημαντικό έργο όσον αφορά: την αποτελεσματική και αποδοτική χρηματοδότηση, την παροχή δυνατοτήτων δεύτερης ευκαιρίας και απόκτησης βασικών δεξιοτήτων όπως λχ. ικανότητα ανάγνωσης και γραφής, αλλά και δεξιοτήτων στις ψηφιακές τεχνολογίες: τη στοχοθετημένη εκπαίδευση για μετανάστες, για άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο και για νέους που ούτε εκπαιδεύονται, ούτε απασχολούνται, ούτε ακολουθούν κατάρτιση, καθώς και για άτομα με αναπηρίες, και άλλους ενηλικούς: τη συνεργασία με τους εργοδότες, τους κοινωνικούς εταίρους και την κοινωνία των πολιτών.

Κατά την εφαρμογή του σχεδίου δράσης έχουν επίσης διαπιστωθεί δυσκολίες όσον αφορά την κατάλληλη παρακολούθηση του τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων, λόγω έλλειψης επαρκών στατιστικών στοιχείων και αξιολόγησης των μέτρων πολιτικής. Για τη διαμόρφωση πολιτικών βασισμένων σε αντικειμενικά στοιχεία στον τομέα αυτόν, απαιτείται η συλλογή περιεκτικών και συγκρίσιμων στοιχείων σε όλες τις βασικές πτυχές της εκπαίδευσης ενηλίκων: χρειάζονται επίσης αποτελεσματικά συστήματα παρακολούθησης και συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων φορέων, καθώς και ανάπτυξη ερευνητικών δραστηριοτήτων υψηλής ποιότητας.

⁽¹⁾ EE C 135 της 26.5.2010, σ. 2.

⁽²⁾ EE L 308 της 24.11.2010, σ. 46.

⁽³⁾ EE C 324 της 1.12.2010, σ. 5.

ΘΕΩΡΕΙ ΟΤΙ:

Η διά βίου μάθηση καλύπτει τη μόρφωση από την προσχολική ηλικία μέχρι και μετά τη συνταξιοδότηση ⁽¹⁾. Η εκπαίδευση των ενηλίκων αποτελεί ζωτικό στοιχείο της αδιάκοπης μαθησιακής πορείας, διότι αφορά ολόκληρο το φάσμα των δραστηριοτήτων επίσημης, ανεπίσημης και άτυπης μάθησης –γενικής ή επαγγελματικής– που ακολουθούν οι ενήλικοι μετά την αρχική εκπαίδευση και κατάρτισή τους.

Προκειμένου να αξιοποιηθούν περαιτέρω τα επιτεύγματα του Σχεδίου δράσης 2008-2010 και παράλληλα να συμπληρώνονται οι τρέχουσες πρωτοβουλίες πολιτικής στους τομείς της σχολικής εκπαίδευσης, της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (διαδικασία της Bologna) και της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (διαδικασία της Κοπεγχάγης), το «Ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την εκπαίδευση ενηλίκων» πρέπει να ανανεωθεί με στόχο την ανάπτυξη και διεύρυνση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων του συνόλου των ενηλίκων σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους.

Η μάθηση των ενηλίκων μπορεί να συμβάλει σε σημαντικό βαθμό στους στόχους της στρατηγικής *Ευρώπη 2020*, ειδικότερα στη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης της εκπαίδευσης και κατάρτισης, σε ποσοστό μικρότερο του 10 %. Συνεπώς, ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να αποδοθεί στη βελτίωση της παροχής εκπαίδευσης για το μεγάλο αριθμό ευρωπαίων, με ανεπαρκείς δεξιότητες, τους οποίους στοχεύει η στρατηγική «*Ευρώπη 2020*». Πρέπει καταρχήν να δοθεί προτεραιότητα στην εκμάθηση ανάγνωσης και γραφής και στοιχειώδους αριθμητικής και στη λήψη μέτρων «δεύτερης ευκαιρίας» ως προδρόμων για την αναβάθμιση των απαιτούμενων ικανοτήτων προς εργασία και για καλύτερη ζωή εν γένει. Απαιτείται συντονισμένη δράση τόσο στη σχολική εκπαίδευση, όσο και στην εκπαίδευση ενηλίκων με στόχους την απόκτηση βασικών δεξιοτήτων οι οποίες θα χρησιμεύσουν ως θεμέλιο για την ανάπτυξη βασικών ικανοτήτων για τη διά βίου εκπαίδευση ⁽²⁾, καθώς και για την αντιμετώπιση του προβλήματος της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου ⁽³⁾ και άλλων ζητημάτων όπως λχ. εκπαίδευση και κοινωνική ένταξη των μεταναστών, των Ρομ και ομάδων που μειονεκτούν.

Παράλληλα, πρέπει να αναγνωριστεί και να υποστηριχθεί η ουσιαστική συμβολή που μπορεί να προσφέρει η μάθηση των ενηλίκων στην οικονομική ανάπτυξη, ιδίως μέσω της ενίσχυσης της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας, της δημιουργικότητας, της καινοτομίας και του επιχειρηματικού πνεύματος.

Σημαντική είναι εν προκειμένω και η ανάγκη να ενταθούν οι προσπάθειες για την επίτευξη του στόχου της στρατηγικής *Ευρώπη 2020*, δηλ. να εξασφαλιστεί ότι τουλάχιστον 40 % των νεαρών ενηλίκων συμπληρώνουν την τριτοβάθμια ή μια ισοβάθμια εκπαίδευση. Η επιτυχής αντιμετώπιση της πρόκλησης αυτής θα συμβάλει στην ανάπτυξη ανταγωνιστικής οικονομίας που θα βασίζεται στη γνώση και την καινοτομία και θα αξιοποιεί πλήρως τους πόρους και το ανθρώπινο δυναμικό που θα διαθέτει.

ΣΥΝΕΠΙΩΣ ΖΗΤΕΙ:

Να εγκριθεί ένα ανανεωμένο «Ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την εκπαίδευση των ενηλίκων» το οποίο θα συνεχίζει, θα συμπληρώνει και θα παγιώνει το συντελούμενο έργο στον τομέα της εκπαίδευσης των ενηλίκων βάσει των τεσσάρων στρατηγικών στόχων που ορίζει το Συμβούλιο στο στρατηγικό πλαίσιο «ΕΚ 2020». Ενώ θα εστιάζεται καταρχήν στην περίοδο 2012-2014 (βλέπε το συνημμένο παράρτημα), το θεματολόγιο πρέπει να εντάσσεται στα πλαίσια

μιας μακροπρόθεσμης θεώρησης για τη μάθηση των ενηλίκων, στα πλαίσια της οποίας θα επιδιώκεται γενικότερα η αναβάθμιση του εν λόγω τομέα, και ειδικότερα:

- i) να διευρυνθούν οι δυνατότητες των ενηλίκων, ανεξαρτήτως φύλου ή προσωπικών και οικογενειακών συνθηκών, ώστε να έχουν πρόσβαση σε ευκαιρίες για μάθηση υψηλής ποιότητας σε οποιαδήποτε στιγμή στη ζωή τους, με σκοπό την προαγωγή της προσωπικής και επαγγελματικής ανάπτυξης, της αυτεξουσιότητας, της προσαρμοστικότητας, της απασχολησιμότητας και της ενεργού συμμετοχής στα κοινά,
- ii) να αναπτυχθεί μια νέα προσέγγιση στην εκπαίδευση και κατάρτιση των ενηλίκων που θα εστιάζεται στα αποτελέσματα της μάθησης και την προσωπική ευθύνη και την αυτονομία του μαθητή,
- iii) να συνειδητοποιήσουν σταδιακά οι ενήλικοι το ότι η μάθηση αποτελεί συνεχή προσπάθεια για ολόκληρη τη ζωή και ότι πρέπει να εκπαιδεύονται σε τακτικά διαστήματα στη ζωή τους, ιδίως σε περιόδους ανεργίας ή μεταβατικών φάσεων στη σταδιοδρομία τους,
- iv) να ενθαρρύνεται η ανάπτυξη αποδοτικών συστημάτων επαγγελματικού προσανατολισμού για ολόκληρη τη ζωή, καθώς και ολοκληρωμένων συστημάτων πιστοποίησης της ανεπίσημης και της άτυπης μάθησης,
- v) να εξασφαλιστεί η συνεκτική παροχή υψηλής ποιότητας επίσημης και ανεπίσημης εκπαίδευσης και κατάρτισης για ενήλικους, που θα στοχεύει στην απόκτηση βασικών ικανοτήτων ή προσόντων όλων των επιπέδων του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Επαγγελματικών Προσόντων (ΕΠΕΠ), με υποστήριξη από την κοινωνία των πολιτών και τους κοινωνικούς εταίρους, καθώς και από τις τοπικές αρχές,
- vi) να ληφθεί μέριμνα για ευέλικτες ρυθμίσεις ανάλογα με τις διάφορες ανάγκες κατάρτισης των ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης στην επιχείρηση και τη μάθηση που βασίζεται στην εργασία,
- vii) να αυξηθεί μεταξύ των εργοδοτών η συνείδηση ότι η εκπαίδευση των ενηλίκων συμβάλλει στην προαγωγή της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας, της δημιουργικότητας, της καινοτομίας και του επιχειρηματικού πνεύματος, και ότι αποτελεί σημαντικό παράγοντα αναβάθμισης της απασχολησιμότητας των εργαζομένων τους και της κινητικότητάς τους στην αγορά εργασίας,
- viii) να ενθαρρυνθούν τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ώστε να δέχονται ομάδες μαθητών πέραν των παραδοσιακών, επιδεικνύοντας πνεύμα κοινωνικής ευθύνης και ένα ευρύτερο άνοιγμα προς την κοινωνία εν γένει, ανταποκρινόμενα επίσης στις δημογραφικές προκλήσεις μιας κοινωνίας που γερνάει,
- ix) να προαχθεί ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών σε σχέση με τη διατύπωση των αναγκών κατάρτισης και με την ανάπτυξη δυνατοτήτων μάθησης για ενήλικους, και να βελτιστοποιηθεί η συμμετοχή των κεντρικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών στον τομέα αυτόν,
- x) να προαχθεί μια ισορροπημένη κατανομή των πόρων εκπαίδευσης και κατάρτισης σε ολόκληρο τον κύκλο της ζωής, η οποία θα βασίζεται στην κοινή ευθύνη και σε ισχυρή δέσμευση του δημοσίου, ιδίως όσον αφορά τη λήψη μέτρων «δεύτερης ευκαιρίας» και την ανάπτυξη βασικών δεξιοτήτων,

⁽¹⁾ Ψήφισμα του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 2002 για τη διά βίου μάθηση (ΕΕ C 163 της 9.7.2002, σ. 1).

⁽²⁾ ΕΕ L 394 της 30.12.2006, σ. 10.

⁽³⁾ Όπως τονίζεται στη σύσταση του Συμβουλίου του Ιουνίου 2011 (ΕΕ C 191 της 1.7.2011, σ. 1).

- xi) να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, οι οποίοι θα ευαισθητοποιούνται όσον αφορά τα οφέλη –μεταξύ άλλων για τους ίδιους– της μάθησης στον τόπο εργασίας και της απόκτησης βασικών δεξιοτήτων,
- xii) να αναπτυχθεί με το βέλτιστο τρόπο η παροχή μάθησης προς τους ηλικιωμένους, με σκοπό την προαγωγή ενεργού, αυτόνομης και υγιούς γήρανσης κατά την οποία θα μπορούν να αξιοποιούν τις γνώσεις τους και την εμπειρία τους και να αποτελούν κοινωνικό και πολιτιστικό κεφάλαιο προς όφελος της κοινωνίας ως συνόλου,
- xiii) να αναληφθεί ισχυρή δέσμευση για την προαγωγή της μάθησης των ενηλίκων ως μέσου καλλιέργειας της αλληλεγγύης μεταξύ ομάδων διαφόρων ηλικιών (λχ. μέσω ενός «συμφώνου μεταξύ γενεών»), καθώς και μεταξύ πολιτισμών και μεταξύ ατόμων πάσας προέλευσης.

ΚΑΛΕΙ ΣΥΝΕΠΩΣ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ:

1. Να εστιάσουν τις προσπάθειές τους κατά την περίοδο 2012-14 ιδίως στους τομείς προτεραιότητας που αναλύονται στο παράρτημα, ώστε να συμβάλουν στην εφαρμογή των τεσσάρων προτεραιοτήτων του στρατηγικού πλαισίου «ΕΚ 2020» ανάλογα με τις εθνικές συνθήκες και την εθνική νομοθεσία.
2. Να εξασφαλίσουν αποδοτική σύνδεση με τα σχετικά υπουργεία, τους ενδιαφερόμενους φορείς, τους κοινωνικούς εταίρους, τις επιχειρήσεις, μη κυβερνητικές οργανώσεις με σχετικά ενδιαφέροντα και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, με σκοπό τη βελτίωση της συνοχής μεταξύ πολιτικών για την εκπαίδευση των ενηλίκων και γενικότερων κοινωνικοοικονομικών πολιτικών.
3. Να αναπτυχθεί ενεργός συνεργασία σε επίπεδο ΕΕ με σκοπό τη στήριξη της επιτυχούς υλοποίησης των ανωτέρω τομέων προτεραιότητας, ιδίως με τα εξής μέσα:
  - i) πλήρης αξιοποίηση των εργαλείων της διά βίου μάθησης που έχουν συμφωνηθεί σε επίπεδο ΕΕ με σκοπό την προαγωγή της συμμετοχής των ενηλίκων στη μάθηση,
  - ii) χρησιμοποίηση των ευκαιριών που παρέχει το Πρόγραμμα διά βίου μάθησης - ιδίως τα σκέλη *Grundtvig* και *Leonardo da Vinci* - και το πρόγραμμα που θα το διαδεχθεί από το 2014, καθώς και τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία και άλλα εργαλεία, όταν ενδείκνυται, με σκοπό τη συγχρηματοδότηση πρωτοβουλιών στήριξης,
  - iii) χρησιμοποίηση της ανοικτής μεθόδου συντονισμού, με την υποστήριξη της Επιτροπής και μέσω των σχετικών ευρωπαϊκών δικτύων, για την προαγωγή της αμοιβαίας μάθησης και της ανταλλαγής ορθών πρακτικών και εμπειριών σχετικά με την εκπαίδευση των ενηλίκων,
  - iv) διορισμός εθνικού συντονιστή για να διευκολυνθεί η συνεργασία με τα λοιπά κράτη μέλη και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά την εφαρμογή του Θεματολογίου για την εκπαίδευση των ενηλίκων.

ΚΑΙ ΚΑΛΕΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

Να συνεργαστεί με τα κράτη μέλη και να τα υποστηρίξει κατά την ανάπτυξη και εφαρμογή του ανανεωμένου ευρωπαϊκού θεματολογίου για την εκπαίδευση των ενηλίκων όπως σκιαγραφείται ανωτέρω, ιδίως κατά την εφαρμογή των προτεραιοτήτων για την περίοδο 2012-2014 που αναλύονται στο παράρτημα I, ήτοι:

- i) εξασφάλιση της συμπληρωματικότητας και της συνοχής μεταξύ των πρωτοβουλιών πολιτικής που εφαρμόζονται σύμφωνα με το παρόν ψήφισμα και εκείνων που αναπτύσσονται στα πλαίσια άλλων συναφών διαδικασιών πολιτικής στους κόλπους του στρατηγικού πλαισίου «ΕΚ 2020» όπως η διαδικασία της Κοπεγχάγης, η διαδικασία της Βολόγνα, το θεματολόγιο της ΕΕ για τον εκσυγχρονισμό της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και πρωτοβουλίες όπως εκείνη που αφορά τη διδασκαλία της ανάγνωσης και γραφής και την αντιμετώπιση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου· όλα αυτά απαιτούν συντονισμένη προσέγγιση της σχολικής εκπαίδευσης και της εκπαίδευσης ενηλίκων, καθώς και την προαγωγή της διάστασης της μάθησης των ενηλίκων στα πλαίσια των διαδικασιών αυτών,
- ii) καθιέρωση στενών και διαρκών δεσμών με τους εθνικούς συντονιστές που θα καθορίσουν τα κράτη μέλη και οι άλλες συμμετέχουσες χώρες,
- iii) παροχή στα κράτη μέλη, καθώς και στις οργανώσεις που στηρίζουν την εκπαίδευση των ενηλίκων, της δυνατότητας να ανταλλάσσουν πληροφορίες σχετικά με τις πολιτικές και τις πρακτικές τους, ιδίως μέσω της οργάνωσης δραστηριοτήτων μάθησης από ομοτίμους, καθώς και επισκοπήσεων, διασκέψεων, εργαστηρίων και άλλων κατάλληλων εργαλείων, και - στα πλαίσια των διαθέσιμων πόρων- βελτίωση της συλλογής δεδομένων για την εκπαίδευση των ενηλίκων ως μέρος του επικαιροποιημένου συνεκτικού πλαισίου δεικτών και κριτηρίων που έχει προγραμματιστεί για το 2013,
- iv) βελτίωση της βάσης γνώσεων για την εκπαίδευση ενηλίκων στην Ευρώπη μέσω της παραγγελίας μελετών και της ενίσχυσης των ικανοτήτων των υφισταμένων ερευνητικών δομών που είναι ειδικευμένες στην ανάλυση θεμάτων εκπαίδευσης των ενηλίκων - συμπεριλαμβανομένης της συνεργασίας με το Eurgydice και το Cedefop και με άλλα σχετικά ιδρύματα και της πλήρους αξιοποίησης των δυνατοτήτων των οργανισμών αυτών για την παροχή πληροφοριών και την έρευνα,
- v) συνέχιση και ενίσχυση της συνεργασίας με σχετικές διεθνείς οργανώσεις όπως ο ΟΟΣΑ (ιδίως αξιοποίηση των αποτελεσμάτων του Προγράμματος Διεθνούς Αξιολόγησης των Ικανοτήτων των Ενηλίκων - PIAAC), ο ΟΗΕ (κυρίως η UNESCO) και το Συμβούλιο της Ευρώπης, καθώς και άλλες περιφερειακές ή παγκόσμιες πρωτοβουλίες όπως ο ευρωασιατικός κόμβος της διά βίου μάθησης (ASEM),
- vi) χρησιμοποίηση των χρηματοδοτικών δυνατοτήτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την υποστήριξη του παρόντος θεματολογίου για την εκπαίδευση των ενηλίκων,
- vii) υποβολή εκθέσεων για την εφαρμογή του θεματολογίου ως μέρους της κοινής έκθεσης του «ΕΚ 2020».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

Τομείς προτεραιότητας για την περίοδο 2012-2014

Λαμβάνοντας υπόψη τις συγκεκριμένες συνθήκες σε κάθε κράτος μέλος και σύμφωνα με τις εθνικές προτεραιότητες, τα κράτη μέλη καλούνται, κατά περίπτωση με την υποστήριξη της Επιτροπής, να εστιάσουν τη δράση τους σε όσους τομείς, μεταξύ εκείνων που σκιαγραφούνται κατωτέρω, είναι πιο συναφείς με τις ιδιαίτερες ανάγκες τους.

1. Υλοποίηση της διά βίου μάθησης και της κινητικότητας

Με στόχο την αύξηση και τη διεύρυνση της συμμετοχής των ενηλίκων στη διά βίου μάθηση, προς εφαρμογή του συμφωνημένου στόχου της ΕΕ για συμμετοχή 15 % των ενηλίκων στη μάθηση, καθώς και για την υποβοήθηση της αύξησης σε 40 % της αναλογίας των νέων ενηλίκων με προσόντα τριτοβάθμιας ή ισοδύναμης εκπαίδευσης, τα κράτη μέλη καλούνται να εστιάσουν τη δράση τους στα ακόλουθα:

- Ενθάρρυνση της ζήτησης και ανάπτυξη συνεκτικών και εύκολα προσιτών συστημάτων πληροφοριών και προσανατολισμού, τα οποία θα συμπληρώνονται από αποτελεσματικές στρατηγικές προβολής με στόχο την ευαισθητοποίηση και την παροχή κινήτρων σε δυνητικούς διδασκομένους - ιδίως σε ομάδες ατόμων με μειονεκτήματα, ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο, νέων που δεν απασχολούνται επαγγελματικά ούτε παρακολουθούν εκπαίδευση ή κατάρτιση, ενηλίκων με χαμηλό επίπεδο προσόντων, κυρίως των αναλφάβητων, και θα ακολουθούνται από μέτρα δεύτερης ευκαιρίας που θα οδηγούν στην απόκτηση αναγνωρισμένων προσόντων βάσει των επιπέδων του Ευρωπαϊκού Συστήματος Επαγγελματικών Προσόντων (ΕΠΕΠ).
- Προαγωγή της δέσμευσης των εργοδοτών για μάθηση με βάση το χώρο εργασίας, με σκοπό την απόκτηση δεξιοτήτων που να είναι χρήσιμες όχι μόνο για συγκεκριμένη εργασία, αλλά και γενικότερα, μεταξύ άλλων μέσω της προσφοράς ελαστικότερων ωρών εργασίας.
- Προαγωγή ευελικτών οδών μάθησης για ενηλίκους, μεταξύ άλλων μέσω ευρύτερης πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση για όσους δεν διαθέτουν τυπικά προσόντα που να τους επιτρέπουν την απευθείας πρόσβαση σε αυτή και μέσω διαφοροποίησης του φάσματος ευκαιριών για εκπαίδευση ενηλίκων που προσφέρουν τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Θέσπιση πλήρως λειτουργικών συστημάτων πιστοποίησης της ανεπίσημης και της άτυπης μάθησης και προαγωγή της χρήσης τους από ενηλίκους κάθε ηλικίας και όλων των επιπέδων επαγγελματικών προσόντων, καθώς και από επιχειρήσεις και άλλες οργανώσεις.

2. Βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης

Για την οικοδόμηση ενός ισχυρού τομέα μάθησης για ενηλίκους, τα κράτη μέλη καλούνται να εστιάσουν τη δράση τους στα ακόλουθα:

- Εξασφάλιση της ποιότητας των παρόχων εκπαίδευσης ενηλίκων, λχ. μέσω συστημάτων πιστοποίησής τους λαμβάνοντας υπόψη τα ήδη υπάρχοντα πλαίσια/πρότυπα ποιότητας σε άλλους τομείς.
- Βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών του προσωπικού που απασχολείται στην εκπαίδευση των ενηλίκων, λχ. μέσω του προσδιορισμού προφίλ ικανοτήτων, της θέσπισης αποδοτικών συστημάτων αρχικής κατάρτισης και επαγγελματικής ανάπτυξης και της διευκόλυνσης της κινητικότητας διδασκόντων, εκπαιδευτών και άλλων ατόμων που ασχολούνται με την εκπαίδευση των ενηλίκων.
- Εξασφάλιση ενός βιώσιμου και διαφανούς συστήματος χρηματοδότησης της εκπαίδευσης ενηλίκων, το οποίο θα βασίζεται στην κοινή ευθύνη με υψηλό επίπεδο δημόσιας δέσμευσης έναντι του τομέα και θα παρέχει υποστήριξη σε όσους δεν έχουν τη δυνατότητα να πληρώσουν, στην ισορροπημένη κατανομή οικονομικών πόρων κατά τη συνεχιζόμενη πορεία της διά βίου μάθησης, στη δέουσα συμβολή όλων των ενδιαφερομένων φορέων στη χρηματοδότηση και στη διερεύνηση καινοτόμων μέσων για πιο αποδοτική και αποτελεσματική χρηματοδότηση.
- Ανάπτυξη μηχανισμών που θα εξασφαλίζουν ότι η παροχή εκπαίδευσης απηχεί σε μεγαλύτερο βαθμό τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και παρέχει ευκαιρίες απόκτησης προσόντων και ανάπτυξης νέων δεξιοτήτων που αυξάνουν τις ικανότητες προσαρμογής των ατόμων στις νέες απαιτήσεις ενός μεταβαλλόμενου περιβάλλοντος.
- Ενίσχυση της συνεργασίας και της σύμπραξης μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων φορέων του τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων, ιδίως μεταξύ των δημόσιων αρχών, των διαφόρων παρόχων εκπαίδευσης ενηλίκων, των κοινωνικών εταίρων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, κυρίως σε περιφερειακό και σε τοπικό επίπεδο στα πλαίσια της ανάπτυξης «περιφερειών μάθησης» και τοπικών κέντρων μάθησης.

3. Προαγωγή της ισότητας, της κοινωνικής συνοχής και της ενεργού συμμετοχής στα κοινά μέσω της εκπαίδευσης των ενηλίκων

Για να αναπτυχθεί η ικανότητα του τομέα της εκπαίδευσης των ενηλίκων να προάγει την κοινωνική συνοχή και να χαράζει ένα δρόμο προς μια δεύτερη ευκαιρία στην εκπαίδευση και τη ζωή, και για μια συμβολή στη μείωση του αριθμού των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση σε λιγότερο από 10 %, τα κράτη μέλη καλούνται να εστιάσουν τη δράση τους κυρίως στα ακόλουθα:

- Βελτίωση των δεξιοτήτων ανάγνωσης και γραφής και στοιχειώδους αριθμητικής, ανάπτυξη ικανοτήτων στον τομέα της ψηφιακής τεχνολογίας και παροχή ευκαιριών στους ενηλίκους ώστε να αναπτύξουν τις βασικές δεξιότητες και γνώσεις που απαιτούνται για την ενεργό συμμετοχή τους στη σύγχρονη κοινωνία (λχ. ικανότητα στοιχειώδους κατανόησης οικονομικών και χρηματοοικονομικών θεμάτων, βασικών πτυχών της συμμετοχής στα κοινά και σε πολιτιστικά, πολιτικά και περιβαλλοντικά θέματα, γνώσεις υγιεινής διαβίωσης, καταναλωτικών ζητημάτων και θεμάτων ΜΜΕ).

- Αύξηση της παροχής εκπαίδευσης ενηλίκων και ενθάρρυνση της δέσμευσης των ενηλίκων στη μάθηση ως μέσου ενίσχυσης της κοινωνικής ένταξης και της ενεργού συμμετοχής στην κοινότητα και την κοινωνία, βελτίωση της πρόσβασης στη μάθηση για τους μετανάστες, τους Ρομά και τις μειονεκτούσες ομάδες, καθώς, και παροχή μάθησης στους πρόσφυγες και τους αιτούντες άσυλο, συμπεριλαμβανομένης κατά περίπτωση και της παροχής μαθημάτων γλώσσας του κράτους υποδοχής.
- Διεύρυνση των ευκαιριών μάθησης για ενηλίκους μεγαλύτερης ηλικίας στα πλαίσια της ενεργού γήρανσης, μεταξύ άλλων στα πλαίσια του εθελοντισμού και μέσω της προαγωγής καινοτόμων μορφών μετάδοσης γνώσεων από γενιά σε γενιά και πρωτοβουλιών για την εκμετάλλευση των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων των γηραιότερων προς όφελος της κοινωνίας ως συνόλου.
- Αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών αναγκών των ατόμων με αναπηρίες και των ατόμων σε ειδικές συνθήκες αποκλεισμού από τη μάθηση, λχ. των ασθενών στα νοσοκομεία, των ατόμων που διαμένουν σε εγκαταστάσεις παροχής πρόνοιας ή βρίσκονται στη φυλακή, και παροχή επαρκούς καθοδήγησης προς τα άτομα αυτά.

4. Ενίσχυση της δημιουργικότητας και της καινοτομίας όσον αφορά τους ενηλίκους και το εκπαιδευτικό περιβάλλον τους

Για την ανάπτυξη νέων παιδαγωγικών μεθόδων και περιβάλλοντος δημιουργικής μάθησης στην εκπαίδευση των ενηλίκων, καθώς επίσης και για την προαγωγή της εκπαίδευσης των ενηλίκων ως μέσου αύξησης της δημιουργικότητας και της ικανότητας καινοτομίας των πολιτών, τα κράτη μέλη καλούνται να εστιάσουν τη δράση τους στα ακόλουθα:

- Προαγωγή της απόκτησης εγκαρσίων βασικών ικανοτήτων, όπως λχ. η εκμάθηση μεθόδων μάθησης, η ανάπτυξη πνεύματος πρωτοβουλίας και επιχειρηματικού πνεύματος, η πολιτιστική αίσθηση και έκφραση, ιδίως με την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Βασικών Ικανοτήτων στους κόλπους του τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων.
- Ενίσχυση του ρόλου των πολιτιστικών οργανώσεων (λχ. μουσεία, βιβλιοθήκες κλπ.), της κοινωνίας των πολιτών, των αθλητικών οργανώσεων και άλλων φορέων, ως δημιουργικών και καινοτόμων χώρων ανεπίσημης και άτυπης μάθησης.
- Βελτίωση της χρήσης της τεχνολογίας της πληροφορίας και των επικοινωνιών (ΤΠΕ), στα πλαίσια της εκπαίδευσης των ενηλίκων, ως μέσου διεύρυνσης της πρόσβασης και βελτίωσης της ποιότητας της παροχής εκπαίδευσης, λχ. μέσω της εκμετάλλευσης νέων ευκαιριών διδασκαλίας εξ αποστάσεως και της δημιουργίας εργαλείων και πλατφορμών ηλεκτρονικής μάθησης (e-learning) με σκοπό την πρόσβαση σε νέες ομάδες-στόχους, ιδίως ατόμων που έχουν ειδικές ανάγκες ή διαμένουν σε απόμακρες περιοχές.

Για το συνδυασμό των ανωτέρω τομέων προτεραιότητας με τους τέσσερις στρατηγικούς στόχους του πλαισίου «ΕΚ 2020», τα κράτη μέλη καλούνται επίσης να συμβάλουν στη βελτίωση της συλλογής, της συγκρισιμότητας και της ανάλυσης πληροφοριών και δεδομένων για την εκπαίδευση των ενηλίκων σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο:

5. Βελτίωση της βάσης γνώσεων για την εκπαίδευση των ενηλίκων και της παρακολούθησής της

Τα κράτη μέλη καλούνται να εστιάσουν τη δράση τους στα ακόλουθα:

- Δραστήρια συμμετοχή και εφαρμογή των κυριότερων μηνυμάτων μειζόνων διεθνών ερευνών και μελετών όπως λχ. Adult Education Survey (AES), Continuing Vocational Training Survey (CVTS) και Programme for the International Assessment of Adult Competencies (PIAAC).
- Βελτίωση των προσπαθειών για τη συλλογή επαρκών βασικών δεδομένων σχετικά λχ. με τη συμμετοχή, τους παρόχους, τη χρηματοδότηση, τα αποτελέσματα και τα ευρύτερα οφέλη της μάθησης για τους ενηλίκους και για την κοινωνία, και επέκταση της κάλυψης των ηλικιών πέραν των 64 ετών, λαμβάνοντας υπόψη την επιμήκυνση του επαγγελματικού βίου.
- Ενίσχυση της παρακολούθησής και της αξιολόγησής των επιπτώσεων της ανάπτυξης και αποδοτικότητας του τομέα της μάθησης ενηλίκων σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, ει δυνατόν με τη βελτίωση της χρήσης υπαρχόντων εργαλείων.
- Εντατικοποίηση της έρευνας και της διεξοδικής ανάλυσης ζητημάτων που σχετίζονται με τη μάθηση των ενηλίκων, με προέκταση της έρευνας σε νέους τομείς και ενθάρρυνση της διεπιστημονικής ανάλυσης και της ανάλυσης προοπτικών.
- Υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις πολιτικές στον τομέα της μάθησης ενηλίκων ως μέρους της κοινής έκθεσης προόδου για το «ΕΚ 2020».